

PROFESIONÁLNÍ TLUMOČNÍK ZNAKOVÉHO JAZYKA U PORODU

Co vede neslyšící maminky k rozhodnutí objednat si nebo neobjednat profesionálního tlumočnicka pro období těhotenství a porodu? Jaké výhody přítomnost tlumočnicka znakového jazyka přináší?

TLUMOČENÍ JE PROFESE

Celý svět se vyvíjí kupředu a není tomu jinak ani ve světě neslyšících. I zde se v posledních letech odehrály důležité změny, které radikálním způsobem změnily životy mnoha lidí. Důležitá událost se odehrála v září 2003, kdy ASNEP (pozn. Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel) zřídilo Centrum zprostředkování tlumočnicků pro neslyšící.

O tom, jak jsou tlumočníci znakového jazyka pro neslyšící důležití, svědčí fakt, že jejich služby využívají při nejrůznějších událostech např. při jednáních, na úřadech, v zaměstnání, ve školách nebo i při kontrole u lékaře. Prostě ve všech běžných životních situacích, kdy je vzájemné porozumění pro obě strany velmi důležité.

TLUMOČENÍ U PORODU

Průkopníkem v oblasti tlumočení znakového jazyka u nás je americká misionářka Vesta Dee Sauter, která se věnuje problematice neslyšících. Byla to právě ona, kdo českým tlumočnickům předal důležité informace, které získala během vlastních zkušeností s tlumočením, a to nejen u porodu.

Jistě si každý z vás dokáže představit, jak citlivé téma může těhotenství a porod pro ženu být. Je jedno, jestli je slyšící nebo neslyšící. Chvilu kdy žena přivede na svět nového člověka, se stává v jejím životě zlomová. A právě porod a těhotenství jsou situace, u kterých je komunikace, která vede k vzájemnému porozumění, velmi podstatná. Protože se zde jedná o dva lidské životy.

Aby porod probíhal, alespoň z pohledu komunikace, bez komplikací, je dobré mít pro období těhotenství a porodu jednoho tlumočnicka, který s rodičkou absolvuje předporodní kurz a veškerá vyšetření, která jsou v období těhotenství důležitá. Maminka má díky přítomnosti tlumočnicka rovné šance k přístupu k informacím jako slyšící maminky. Dozví se vše o zdravotním stavu svém i miminka. To má velký vliv na to, jak se nastávající maminka bude v období těhotenství cítit.

NÍZKÁ INFORMOVANOST O TLUMOČNICKÝCH SLUŽBÁCH MEZI NESLYŠÍCÍMI

I v dnešní době jsou bohužel někteří neslyšící o tlumočnických

službách málo informováni. To má za následek, že se stále najdou lidé, kteří se stydí služeb tlumočnicků využívat. Objednat si například tlumočnicka na lékařskou prohlídku je pro ně nepředstavitelné. Mají strach, že se o nich tlumočnick dozví velice osobní a intimní informace, které bude rozšiřovat dále mezi neslyšící. Skupina neslyšících je totiž malá a informace se tu tedy šíří velmi rychle.

Zde však platí: Tlumočníci se musí řídit etickým kodexem. Protože tlumočení je profese jako každá jiná, tlumočnick je povinen při výkonu své práce dodržovat určitá pravidla. Pro tento článek je důležité zmínit bod etického kodexu, který říká: Tlumočnick je vázán mlčenlivostí, která se týká všeho, co se dozví během tlumočení neveřejných jednání.

PROFESIONÁLNÍ TLUMOČNÍK U PORODU

Další bod, který přispívá k hladkému průběhu porodu, je profesionalita tlumočnicka. Některé neslyšící maminky cítí přítomnost profesionálního tlumočnicka v tak intimní chvíli jako ztrátu soukromí. Z toho důvodu volí na místo tlumočnicka slyšícího člověka ze svého okolí, např. slyšící maminku, tchýni nebo kamarádku. Vystavují se však riziku, že slyšící člověk nebude u porodu v roli tlumočnicka. Může se stát, že nebude neslyšící mamince předávat všechny informace, protože to přece jen není profesionální tlumočnick, a v mnohých situacích bude za rodičku rozhodovat, protože mu na ní záleží. Právě citová vázanost zde hraje velkou roli. Neutrální postoj tlumočnicka přináší velká pozitiva.

Neslyšící maminka by měla brát tlumočnicka u porodu jako součást zdravotnického personálu. Měla by na něj nahlížet jako na osobu, která má na starosti hladký průběh komunikace před porodem, při porodu a po něm.

SPECIFIKA TLUMOČENÍ U PORODU

Je zcela pochopitelné, že během samotného porodu se rodička a tlumočnick dostávají do těsnějšího kontaktu, než je tomu například při tlumočení ve škole nebo na úřadě. Porod může trvat i několik desítek hodin, maminka je fyzicky i psychicky natolik vyčerpa-

ná, že je nemožné požadovat po ní, aby ještě navíc odezírала od zdravotnického personálu. Právě tehdy je přítomnost tlumočnicka nedocenitelná.

Tlumočnick má s klientkou domluvené dotekové signály, které může využít v době, kdy už je klientka hodně unavená a není schopna se na něj soustředěně dívat - nemělo by tedy smysl na ní znakovat. Pomocí doteků jí může sdělit např. jak silně a kdy má zatlačit. Společně mohou i prodýchat během kontrakcí a to tak, že tlumočnick drží klientčinu ruku a dýchá na její hřbet. Zároveň tiskne ruku na její hrudník a ve stejném rytmu s dechem ho stlačuje. Rodička tak pozná, zdá má při kontrakci dýchat rychle a povrchně, nebo pomalu prodýchnout. Taková informace by se k ní bez tlumočnicka dostala jen stěží a možná vůbec.

CENTRUM PRO BUDOUCÍ MATKY SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM

Od června 2004 funguje díky podpoře Ministerstva zdravotnictví Centrum pro budoucí matky se sluchovým postižením. Pracoviště Centra najdeme v Ústavu pro péči o matku a dítě v Praze v Podolí. V podolské porodnici mohou rodit sluchově postižené maminky z celé České republiky. K dispozici je jeden pokoj vybavený speciálními pomůckami - počítačem, světelnou a vibrační signalizací pláče dítěte, signalizací klepání na dveře nebo alarmem, který kontroluje dech miminka.

Centrum pro budoucí matky se sluchovým postižením – Ústav pro péči o matku a dítě (<http://www.upmd.cz>)

NA ZÁVĚR

Přítomnost tlumočnicka u porodu je přirozená věc, která může k hladkému průběhu porodu výrazně přispět. Na druhou stranu si musíme uvědomit, že rozhodnutí mít či nemít profesionálního tlumočnicka znakového jazyka může učinit jen nastávající maminka, jejíž přání a potřeby stojí na prvním místě.

*Zpracovala Anna Moudrá
autorka článku studuje obor Čeština
v komunikaci neslyšících
na Filozofické fakultě University
Karlovy v Praze*